

CHARLES UNIVERSITY
FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

Institute of Political Studies
Department of Political Science

Peter Wedekind

**Justification and Limits of State Coercion in Liberal
Democracies:
Reconciling Binding Welfare State Policies and a Reformed Classical
Liberalism**

Dissertation Thesis Abstract – Czech

Prague 2022

Abstrakt

V této práci obhajuji argument, že klasický liberalismus je schopen ospravedlnit meritokratická státní politická opatření, která prosazují větší rovnost příležitostí. Volím přístup, který není mezi vědci vyznávajícími tradici klasického liberalismu příliš rozšířený, protože docházím k pozicím, jako je například veřejně financované vysoké školství, které jsou častěji spojovány s postuláty zastánců rovnostářského sociálního státu. Tato strategie slouží jako odpověď na současné kritiky liberálních demokracií a zároveň implikuje, že je liberalismus obdařen nástroji k řešení nedostatků, jež přineslo jeho vlastní (neoliberální) ztělesnění. Prudce rostoucí socioekonomické nerovnosti a trend marketizace, který mimo jiné transformuje veřejné instituce klíčové pro sociální mobilitu do privilegia plutokratických elit, a vytlačuje tradiční hodnoty vysokoškolského vzdělání, jsou jen dvěma příklady.

Na podporu tohoto argumentu uvádím několik vzájemně navazujících tvrzení: Zaprvé, klasický liberalismus a potažmo i liberální demokracie by měly být i přes své současné nedostatky považovány za hodnotnou ideologii, která by měla být spíše upravena, než neuváženě zavrhnuta ve prospěch jiné ideologie. Zadruhé, klasický liberalismus zahrnuje meritokracii jakožto systém, jenž upravuje zásady rozdělování. Tento meritokratický příslib však západní demokracie naplňují jen stěží – argumentuji, že doplácují jak na problémy meritokratické ideologii vlastní (systém, který již z definice vytváří vítěze a poražené), tak na nedostatek základní rovnosti příležitostí. Spojení zmíněných argumentů, které spolu vzájemně souvisejí, vrcholí v hlavním závěru práce: Pokud má být klasický liberalismus jako hodnotný politický rámec zachován, a pokud zároveň zahrnuje meritokracii s rovností příležitostí, pak je státní intervencionismus zaměřený na podporu rovnějších podmínek z pozic klasického liberalismu nejen ospravedlnitelný, ale je také nedílnou podmínkou konzistence jeho pojmů a politické přesvědčivosti klasického liberalismu.

Ačkoli si lze představit nesčetné množství meritokraticky motivovaných státních politik usilujících o větší rovnost příležitostí, tato práce se zaměřuje především na rozšiřování veřejně financovaného vysokoškolského vzdělávání, protože to jsou právě univerzity, které bývají často popisovány jako „velké vyrovnávače“ se schopností narušovat mezigenerační reprodukci děděných socioekonomických zvláště, a které naopak umožňují sociální mobilitu. Podstata této práce tak leží na tvrzení, že klasický liberalismus, který tvoří základ pro liberální demokracie a obsahuje pojistky proti přílišnému státnímu intervencionismu, lze zachovat, a to aniž bychom se vzdali naděje, že může vyřešit své současné nedostatky. Zásadních změn totiž může být dosaženo na základě jeho vlastních principů.

Klíčová slova

Autonomie, Donucení, Individualismus, Liberalismus, Marketizace, Meritokracie, (Ne)rovnost, Paternalismus, Sociální Zabezpečení, Spravedlnost